

درهای بهشت چند تاست و هر یک مخصوص ورود چه کسانی است؟

درهای بهشت؛ راه‌هایی برای بهشتی شدن انسان‌ها

درهای بهشت چند تاست؟ تا به حال از خودتان پرسیده‌اید که چرا بهشت هشت در دارد؟ هشت در برای بهشتی که وسعتش بی‌نهایت بار بزرگ‌تر از دنیاست، کم و شک‌برانگیز نیست؟ این هشت در چه درهایی هستند و برای ورود چه کسانی تعریف شده‌اند؟

بهشت یا همان جنة در آموزه‌های دین اسلام جایگاهی مقدس، باشکوه و ابدی است که خداوند آن را به‌عنوان پاداش برای مؤمنان و نیکوکاران در نظر گرفته است. در قرآن کریم از بهشت با نام‌های متفاوت چون «جنت الفردوس»^۱، «جنت عدن»^۲ و «دارالسلام»^۳ یاد شده است که هرکدام جلوه‌ای از عظمت و زیبایی این جایگاه ابدی را نشان می‌دهد. فضای بهشت و نعمت‌های آن در قرآن به باغ‌هایی زیبا و جاودانه با نهرهایی از آب زلال، شیر، عسل و شراب طهور توصیف شده که اهل ایمان همواره در آن در آرامش و شادی به سر خواهند برد. بهشتیان علاوه بر لذت‌های مادی، از همنشینی با صالحان، شهدا و انبیا بهره‌مند بوده و هیچ غم و اندوه یا حسادتی متوجه آن‌ها نخواهد بود.

یکی از ویژگی‌های بهشت، هشت در ورودی آن است که در روایات اسلامی برای هر در نام و ویژگی خاصی ذکر شده است. درهای بهشت بر اساس اعمال خوب و ویژگی‌های اخلاقی افراد دسته‌بندی شده‌اند و کسانی که در انجام یک عمل نیک برجسته‌اند، از در منحصر به فرد مربوط به آن عمل وارد می‌شوند؛ از جمله می‌توان «باب الصلاة» برای نمازگزاران و «باب الجهاد» برای مجاهدان راه خدا را برشمرد. این درها نه تنها اهمیت عبادات و اعمال صالح را نشان داده، بلکه نشانه رحمت و عدالت خدا در پذیرش بندگانش بوده و تنوع مسیرهای بندگی را به تصویر کشیده است؛ درواقع ورود از هر در بهشتی، عکس العملی نسبت به اعمال ما در دنیاست. مقاله حاضر به بررسی نام درهای بهشت، ویژگی‌ها آن‌ها و افرادی که از این درها وارد

^۱ «إِنَّ الدِّينَ أَمَلُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا»، کهف ۱۰۷.

^۲ «جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا»، طه، ۷۶.

^۳ «لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ» انعام، ۱۲۷.

بهشت خواهند شد، می‌پردازد تا به ما کمک کند تا سبک زندگی خود را به تناسب شاخصه‌های ورود به بهشت، تنظیم کنیم.

چرا گفته می‌شود بهشت هشت در دارد؟

در به معنای وسیله ورود است و درهای بهشت یعنی وسایل دستیابی به بهشت؛ در نتیجه تمامی ورودی‌های نفس که می‌توانند سبب ورود ما به بهشت باشند در بهشت محسوب می‌شوند. خداوند برای ورود به بهشت درجات و مراتب مختلفی قرار داده است، به طوری که ما بر اساس کیفیت و تداوم انجام اعمال صالح از یکی از درهای بهشت وارد آن می‌شویم. هر در بهشت نشان‌دهنده جایگاه و سطح اعمال انسان و بیانگر میزان نعمت در آن مرتبه است؛ اگرچه تعداد دقیق درهای بهشت در قرآن بیان نشده، اما بر اساس روایات معتبر از منابع شیعه و سنی، تعداد درهای بهشت برابر با هشت عدد است.^۴ در عین حال، روایتی از امام علی (علیه‌السلام) نقل شده که در آن تعداد درهای بهشت ۷۲ عدد ذکر شده است. در این باره، این احتمال وجود دارد که عدد ۷۲ نشان‌دهنده کثرت درهای بهشت باشد. می‌توان این‌گونه نتیجه گرفت که درهای اصلی بهشت هشت عدد است و سایر درها به‌عنوان درهای فرعی بوده و فراتر از این تعداد هستند.

معصومین (علیهم‌السلام) هشت در برای بهشت قائل بوده‌اند. یکی از درهای بهشت مخصوص ورود پیامبران و صدیقان، دری برای ورود شهدا و صالحان، پنج در ویژه شیعیان و دوستداران معصومین (علیهم‌السلام) و هشتمین در برای سایر مسلمانان است که به یگانگی خدا عقیده داشته و در دلشان ذره‌ای بغض و کینه نسبت به معصومین (علیهم‌السلام) ندارند.^۵

همچنین در حدیث معراج که شرح معراج پیامبر اکرم (صلی‌الله‌علیه‌وآله وسلم) است، حضرت در پاسخ به درخواست جبرئیل، آن‌چه بر درهای بهشت نوشته بود را خوانده‌اند. در این توضیحات تعداد درهای بهشت [هشت مورد](#) بیان شده.

محمدی ری‌شهری، بهشت و دوزخ از نگاه قرآن و حدیث، ۱۳۹۰ش، ج ۱، ص ۱۲۲.^۴
الخصال، ص ۴۰۸؛ بحارالأنوار، ج ۸، ص ۳۹.^۵

ملاصدرا در توضیح این مساله بیان میکند که درهای مشترک بهشت و جهنم شامل حواس پنجگانه به اضافه دو قوه خیال و وهم است. اما بهشت یک در اضافه هم دارد که در قلب است. این در تنها برای ورود به بهشت باز است و همیشه به روی کسانی که اهل کفر و شرک هستند بسته خواهد بود.^۶ یعنی از مسیر استفاده از قوه فوق عقل یا قلب نمی‌توان جهنمی شد؛ مگر اینکه این مسیر را برای استفاده نادرست سایر قوا باز کرده باشیم و قلبمان را که جایگاه عشق به بی‌نهایت و نامحدود است، با آتش کمالات و تمایلات حسی، خیالی و وهمی بسوزانیم و به واسطه استفاده نادرست از این قوا به آتش جهنم مبتلا شویم.

نام هشت در بهشت چیست؟

گفتیم که بهشت از طریق هشت در قابل دسترسی است که هر کدام به اعمال و ویژگی‌های خاصی مرتبط هستند. هر کدام از ما با توجه به نوع رفتار و اعمالی که در دنیا داشته‌ایم، از یکی از این درها وارد بهشت می‌شویم. در ادامه، [نام درهای بهشت](#) را ذکر کرده و توضیح مختصری درباره هر کدام می‌آوریم.

باب‌المجاهدین یا در اهل جهاد

«باب‌المجاهدین» یکی از درهای بهشت بوده که برای جهادکنندگان در راه خدا تنظیم شده است. جهاد در اسلام به دو بخش کلی جهاد با نفس و جهاد در راه خدا تقسیم می‌شود. بنا به آنچه در مقاله [انواع عشق](#) خواندیم، یکی از سه معشوق برتر ما و نشانه صداقتمان در عشق به خدا و معصومین (علیهم‌السلام)، عشق به جهاد است. عشق به جهاد یعنی تلاش برای شبیه شدن به الله و مبارزه با همه موانعی که بر سر راه شباهت ما به خدا قرار دارد؛ بنابراین تنها مجاهدین شایسته ورود از این در بهشت هستند.

باب المصلین یا در نمازگزاران

«باب‌المصلین» یا در ورود نمازگزاران مخصوص ورود کسانی است که در نماز خلوص و مداومت داشته و هیچ عملی را بر نماز ترجیح نداده‌اند. این در بهشت به روی افرادی باز می‌شود که نه تنها نمازهای واجب

حَتَمَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَعَلَى سَمْعِهِمْ وَعَلَى أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةً وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ^۶

خود را با دقت و حضور قلب ادا کرده، بلکه اهل نمازهای مستحبی هم بوده‌اند. نماز در اسلام به‌عنوان ستون دین و یکی از مهم‌ترین عبادات شناخته شده و رابطه‌ای مستقیم بین بنده و خدا برقرار می‌کند.

در ورود روزه‌داران یا باب‌الصائمین

«باب‌الصائمین» یکی از درهای بهشت و ویژه روزه‌داران است. روزه‌داران فرمان خدا را با خودداری از خوردن، آشامیدن و کنترل نفس رعایت می‌کنند. روزه‌های آن‌ها محدود به ماه رمضان نبوده و در روزه‌های توصیه شده نیز روزه می‌گیرند. باید خاطرنشان کرد که روزه فقط به خویشتن‌داری ظاهری محدود نشده، بلکه تزکیه نفس، صبر و پایداری در برابر خواسته‌های دنیوی را به همراه دارد. این در تجلی اهمیت روزه‌داری به‌عنوان فرصتی برای پاک‌سازی روح و قوی‌تر کردن ایمان است.

باب‌الصابرين یا در صبرکنندگان

«باب‌الصابرين» به روی کسانی باز می‌شود که در دنیا صبر و شکیبایی پیشه کرده‌اند. کسانی که در مسیر زندگی، در برابر آزمایش‌های الهی پایداری کرده و به رحمت و عدالت خداوند اعتماد کرده‌اند. صبر در دین اسلام از ارزش بالایی برخوردار است و خداوند بارها در قرآن به صابران وعده پاداش بزرگ داده است؛ از جمله، اجر بی‌حساب برای کسانی که در برابر سختی‌ها صبور هستند^۷. صبر نه‌تنها صفتی اخلاقی، بلکه نشانه‌ای از ایمان و تسلیم در برابر اراده الهی است.

باب‌الشاکرين یا در شکرگزاران

«باب‌الشاکرين» مخصوص ورود شکرگزاران است؛ کسانی که در زندگی همواره شکرگزار نعمت‌ها و الطاف الهی بوده‌اند. شکرگزاران در لحظات خوشی و سختی، نعمت‌های خداوند را از یاد نمی‌برند. آن‌ها نعمت‌های الهی را وسیله‌ای برای نزدیکی بیشتر به خدا دانسته و آن‌ها را در مسیر درست به‌کار برده‌اند. شکرگزاری در

^۷ «أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ» بقره، ۱۵۷.

اسلام، تنها به گفتن «الحمد لله» محدود نمی‌شود، بلکه شامل استفاده درست از نعمت‌ها، دوری از ناسپاسی و تلاش برای جلب رضای خدا نیز هست.

در ورود یادکنندگان خدا یا باب‌الذاکرین

«باب‌الذاکرین» یکی از درهای بهشت و مخصوص ورود یادکنندگان خداست؛ کسانی که با قلب، زبان و عمل‌شان، یاد خداوند را فراموش نکرده و پیوسته با او در ارتباط بوده‌اند. در قرآن و روایات اسلامی، ذکر خدا به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین عبادات معرفی شده است.^۸

«باب‌الحاجین» یا حج‌کنندگان

«باب‌الحاجین» یکی دیگر از درهای بهشت و ویژه کسانی است که توفیق انجام فریضه حج را داشته و آن را به شایستگی ادا کرده‌اند. این در بهشتی، اشاره به جایگاه ویژه حج در اسلام دارد، فریضه‌ای که نه‌تنها یک واجب شرعی، بلکه نماد تسلیم کامل در برابر فرمان خداوند و بازآفرینی بندگی خالصانه است. ورود از باب‌الحاجین به پاداش تلاش، صبر، و اخلاص کسانی است که این سفر معنوی بزرگ را با عشق و ایمان انجام داده‌اند.

باب اهل‌المعروف یا در ورود عاملین به معروف

باب «اهل‌المعروف» یکی از درهای بهشت است که برای کسانی که به نیکوکاری معروف بوده‌اند، باز می‌شود. این افراد زندگی خود را وقف کارهای خیری مانند کمک به فقرا، حمایت از مظلومان، دستگیری از نیازمندان، و گسترش اخلاق حسنه کرده و از این طریق در زندگی دیگران تأثیر مثبت می‌گزارند. واژه «معروف» در آموزه‌های اسلامی به هر کار پسندیده‌ای اطلاق می‌شود که مورد تأیید عقل و شرع بوده و به سود انسان‌ها

«وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ» عنکبوت، ۴۵. ^۸

و جامعه باشد. ورود از این در نشانه‌ای از ارزش گذاری الهی به اعمال خیر و نیت پاک کسانی است که زندگی خود را بر پایه کمک به دیگران و انجام امور نیک بنا کرده‌اند.

درهای بهشت نمادی از رحمت بی‌پایان خداوند در ایجاد فرصت‌های متعدد برای بندگان است تا به نعمت ابدی بهشت دست یابند. این درها تأکیدی بر این نکته مهم هستند که خداوند برای هر بنده‌ای با هر ویژگی مثبت راهی ویژه به سوی سعادت ابدی گشوده است. زندگی دنیوی فرصتی است تا با انجام اعمال نیک و طی مسیر شباهت به خدا، خود را برای عبور از این درها آماده کنیم. در نهایت باید گفت، بهشت جایگاه کسانی است که معنای حقیقی بندگی را در سخن و عمل تحقق بخشیده‌اند.